

FYLKESMANNEN I FINNMARK

FINNMÁRKKU FYLKKÁMANNI

Norges- vassdrag og energidirektorat

nve@nve.no

Deres ref
200903199-15

Deres dato
24.04.2014

Vår ref
Sak 2014/495
Ark 563

Vår dato
08.08.2014

Saksbehandler/direkte telefon: Jostein Fløgstad - 78 95 03 66

Fylkesmannens uttalelse til søknad om konsesjon for bygging av Kjerringelva kraftverk i Alta kommune - Alta Kraftlag SA

Viser til søknad fra Alta kraftlag SA, datert 7. februar 2014.

Saken gjelder:

Alta kraftlag søker om konsesjon for bygging av Kjerringelva kraftverk i Alta kommune.

Beskrivelse av tiltaket

Elva søkes utnyttet til kraftproduksjon ved bygging av Kjerringelva kraftverk. Kraftverket vil utnytte vannet fra et nedbørsfelt på 13,3 km² og har et brutto fall på 255 m mellom kote 280 og kote 25. Installasjonen vil bli på ca. 2 MW med en estimert produksjon på 6,4 GWh. Det er ikke planlagt regulering av vassdraget. Inntaket blir ca. 2,3 km oppstrøms utløp i sjøen. Kraftverket blir liggende ca. 100m ovenfor utløpet til sjøen.

Det er planlagt minstevannføring på 48 l/s sommer og vinter.

Dagens situasjon og eksisterende inngrep

Vassdraget er ikke omfattet av verneplan for vassdrag og er ikke et nasjonalt laksevassdrag. Området er ikke omfattet av vern etter naturmangfoldloven.

Elva krysses av Europaveg 6 like ovenfor utløp i sjøen og ca 25 m nedstrøms planlagt kraftverk. En 22 kV kraftledning eid av søker passerer umiddelbart nedstrøms planlagt kraftverk. Det er dyrkede arealer fra E6 og ca 300 m oppover langs elva dog ikke inntil elva. Ovenfor dyrkede arealer er det ingen inngrep i eller langs elva.

Lovverk og vurderingsgrunnlag

Fylkesmannens vil gjennom uttalelser i slike saker påse at alle relevante miljøfaglige og reindriftsfaglige aspekter er belyst tilstrekkelig i samsvar med gjeldende lovverk og

retningslinjer. I den enkelte sak må det foretas en avveining mellom disse interessene og energipolitiske hensyn.

Naturmangfoldloven

Naturmangfold setter rammene for forvaltning av norsk natur. Loven har to overordnede forvaltningsmål om at alle naturtyper, økosystemer og arter skal ivaretas innenfor deres naturlige utbredelsesområde, jf. § 4 og 5.

Prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 skal legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet som berører natur, jf. § 7. Det skal fremgå av beslutningen hvordan disse prinsippene er tatt hensyn til og vektlagt i vurderingen av saken. Manglende vurdering etter naturmangfoldlovens alminnelige bestemmelser er å anse som saksbehandlingsfeil, på lik linje med brudd på § 17 i forvaltningsloven "forvaltningsorganets utrednings- og informasjonsplikt.

Tiltaket må også veies opp i mot andre viktige samfunnsinteresser jf. § 14

Vannforskriften

Vannforskriften setter rammen for forvaltning av vann i Norge. Vannforskriften har som mål at alt overflatevann skal minst ha god økologisk og god kjemiske tilstand og at grunnvann skal minst ha god kjemisk og kvantitativ tilstand, jf. § 4 og 6.

Nye fysiske inngrep, som vannkraft, vannuttak og veibygging, kan tillates selv om det medfører at miljømålene ikke nås, dersom samfunnsnyten er større enn tap av miljøkvalitet, jf. § 12. Det forventes imidlertid at man strekker seg langt for å begrense negativ utvikling. Det kan imidlertid ikke gis tillatelse til forurensning som vil gi dårligere enn god tilstand.

Ved inngrep i vann er dokumentasjon og vurdering av tiltaket etter vannforskriften § 12 en sentral del av kravet til kunnskapsgrunnlaget i naturmangfoldlovens § 8. Før det kan gis tillatelse til ny aktivitet eller nye inngrep må man derfor dokumentere eller sannsynliggjøre tilstanden i vannforekomsten(e) før inngrepet, samt sannsynliggjøre hvilke effekter man kan forvente at inngrepet vil medføre og om hvorvidt vannforekomsten(e) vil endre tilstand som følge av inngrepet.

Dersom vurderingene viser at det er usikkerhet i forhold til dagens tilstand eller hvilke konsekvenser et tiltak vil ha, vil denne usikkerheten kunne være grunnlag for avslag etter *føre-var-prinsippet*, jf. naturmangfoldlovens § 9, eller gi grunnlag for krav om sterkere avbøtende tiltak.

Landskapseffeter og inngrepsfri natur

Målet om å bevare inngrepsfri natur er uttrykt i flere stortingsmeldinger. Blant annet i St.meld. nr. 17 (1998-99) "*Verdiskaping og miljø – muligheter i skogsektoren*", nr. 39 (2000-2001) "*Friluftsliv*", nr. 42 (2000-2001) "*Biologisk mangfold*", nr. 21 (2004-2005) og nr. 26 (2006-2007) "*Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand*". I Prp. 1 S (2010-2011) Miljøverndepartementet går det klart fram at inngrepsfrie naturområder som er igjen, skal tas vare på. Den nye regjeringen har imidlertid gjennom sin politiske plattform (Sundvollen-erklæringen) signalisert at regjeringen vil utvikle «inngrepsfrie naturområder» (INON) som verktøy i arealpolitikken.

Utbygging av vannkraft vil i de aller fleste tilfeller medføre en reduksjon i inngrepsfri natur. Ved en vurdering av landskapseffektene og tap av inngrepsfrie områder må man vurdere områdets landskapsmessige verdier. Her er områdets størrelse og «storslåthet» samt omfanget av andre inngrep avgjørende. Store områder uten inngrep i hele transektet fra kyst til fjell vil i en slik sammenheng ha stor verdi.

Reindrift

Reindriften er en arealavhengig næring, og sikring av reindriftas arealer er forankret i flere sentrale lovverk. Formålsparagrafene til Reindriftsloven, Finnmarksloven og Naturmangfoldloven har formuleringer som understreker viktigheten av å ivareta reindriftas arealbehov. I Prop. 108 S (2013–2014) (Reindriftsavtalen 2014/2015, og endringer i statsbudsjettet 2014 m.m.) fra Landbruks- og matdepartementet fremgår det at utfordringen med å sikre nødvendige arealer for å opprettholde en bærekraftig reindrift vil øke. Tilgang til arealer er en avgjørende forutsetning for at næringen skal kunne fortsette med sin tradisjonelle driftsform. Departementet vil derfor fortsatt prioritere innsatsen på dette området.

Fornybar energi og forsyningssikkerhet

Fornybar energi er en viktig del av Norges miljø- og klimapolitikk. I den politiske plattformen for Solbergregjeringen (Sundvollen-erklæringen) ønsker regjeringen at Norge skal være en foregangsnasjon innen miljøvennlig energibruk og produksjon, både innen vannkraft, vindkraft, bioenergi og andre fornybare energiformer. Regjeringen vil føre en offensiv klimapolitikk og forsterke klimaforliket ved blant annet å øke fornybar kraftproduksjon i Norge. Videre vil regjeringen styrke forsyningssikkerheten og øke robustheten i kraftleveransene i Norge, samt bygge ut tilstrekkelig nettkapasitet over hele landet.

Fylkesmannens vurdering

Flora, vegetasjon og prioriterte naturtyper

Området preges av triviell vegetasjon, uten forekomster av verdifulle naturtyper. Det ble ikke funnet rødlistede arter, men det kan ikke utelukkes at det finnes.

For «Flora, vegetasjon og prioriterte naturtyper» anser vi at området har liten verdi, og at utbyggingen vil ha middels til små negative konsekvenser.

Dyre- og fugleliv

Området har de vanlige artene som er representativ for regionen. Av rovdyr finnes det jerv, og med innslag av gaupe. Det finnes en kjent hekkelokalitet for en sårbar rovfuglart i området. Den har imidlertid ikke vært i bruk de siste årene, men kan igjen tas i bruk ved et seinere tidspunkt. På bakgrunn av dette anser vi at området har middels til stor verdi.

Det kan nok oppstå noe forstyrrelse for arten under anleggsarbeidene, og arten kan muligens bli forhindret fra hekking. Vi forutsetter at inngrepet ikke vil berøre lokaliteten direkte. I den grad det er mulig bør man legge anleggsarbeidene slik at lokaliteten blir minst mulig berørt. Dersom arten hekker på lokaliteten når anleggsarbeidene tar til, må det unngås arbeid i området så lenge arten har unger på reiret og oppholder seg i området.

Vi antar likevel at det ikke vil medføre noen vedvarende negativ effekt for arten. Det er ikke planlagt noen ny kraftlinje, noe som ville vært en av de største trusslene mot fugl, ved en utbygging.

For «Dyre- og fugleliv» anser vi at området har middels til stor verdi, men at en utbygging vil ha små negative konsekvenser. Vi forutsetter at hekkelokaliteten for den sårbare rovfuglarten ikke berøres direkte, og at man unngår anleggsarbeid i området dersom arten hekker og har unger.

Fisk og ferskvannsfauna

Kjerringelva har i dag udefinert økologisk status etter kriteriene i vannforskriften, på grunn av manglende data. Ettersom det ikke finnes kjente inngrep/ påvirkninger i området antar vi at elva har svært god tilstand (naturtilstand)

Kjerringelva er på grunn av topografiske forhold stri og med grovt bunnsubstrat. Vi anser den derfor for å være uten verdi for fisk. For bunndyr vil inngrepet ha noen konsekvenser, men vi antar at minstevannføring vil sikre noen habitat for bunndyr også etter en utbygging. Vi antar at Kjerringelva vil nå miljømålene etter vannforskriften om minst god økologisk tilstand ved en utbygging, men kan ikke utelukke dårligere tilstand.

Det er ikke registrert forekomster av ål eller elvemusling, og vassdraget forventes ikke å ha verdi for disse artene.

For «Fisk og ferskvannsfauna» anser vi at Kjerringelva har liten verdi, og tiltaket vil ha små konsekvenser. Vi antar at Kjerringelva vil nå miljømålene etter vannforskriften om minst god økologisk tilstand ved en utbygging, men kan ikke utelukke dårligere. Vi anser imidlertid at konsekvensene ved utbygging vil være akseptable, selv om god miljøtilstand ikke oppnås.

Reindrift

Prosjektet ligger i reinbeitedistrikt 26 Lakkonjarga. Det aktuelle området benyttes som kalvingsland og sommerbeite, og det går trekkleier for rein opp Kjerringdalen. Utbyggingen vil medføre lite permanent tap av beite, men den del midlertidig tap i påvente av revegetering av rørledningstraseen. Den vil dessuten medføre forstyrrelser i anleggsperioden og som følge av økt ferdsel og aktivitet i ettertid. Store forstyrrelser kan medføre langvarige unnvikelseeffekter.

For «Reindrift» anser vi at en utbygging kan medføre store konsekvenser i anleggsperioden, men ikke av et slikt omfang at vi vil fraråde en utbygging.

De negative virkningene for reindriften kan reduseres betydelig gjennom avbøtende tiltak.

1. Anleggsarbeidene knyttet til inntaksdam og rørledning må foregå på høsten etter nærmere avtale med reinbeitedistriktet.
2. Områder berørt av anleggsarbeid skal behandles på en slik måte at revegetering kan skje så raskt som mulig. Vegetasjonsdekket skal skrelles av og tas vare på og legges ut i rørledningstraseen før tilsåing.
3. Eventuelt permanent kjørespor opp til inntaksmagasinet skal stenges av fysisk.

Landskapseffekter og inngrepsfri natur

Det omsøkte tiltaket vil medføre en reduksjon i inngrepsfri natur. Inngrepene vil først og fremst være knyttet til anleggsveien, rørgata og inntaksdammen. Inngrepene vil helt klart sette spor i terrenget. Revegetering og minstevannføring vil redusere de negative konsekvensene for landskapsbildet.

For «Landskapseffekter og inngrepsfri natur» vil tiltaket ha negative effekter, men ikke av et slikt omfang at det vil være grunnlag for å fraråde en utbygging. For å minske negative effekter må det settes krav om revegetering og minstevannføring.

Marine ressurser og verdier

Tiltaket vil ikke påvirke marine ressurser og verdier.

Forurensning

Vi kan ikke se at tiltaket vil ha forurensende effekt utover noe nedslamming i anleggsperioden.

Forsyningssikkerhet og beredskap

I et samfunnssikkerhets – og beredskapsperspektiv fremstår det som positivt at det tas initiativ til utbygging av småkraftverk for å styrke kraftoppdekningen i fylket.

Det er store variasjoner i kraftbalansen i Nord-Norge og mellom forskjellige områder internt i denne regionen. I Statnett sin nettutviklingsplan 2013 fremgår det at *“I Finnmark svinger det fra stort kraftoverskudd sommerstid til et like stort underskudd vinterstid. Dette påvirker også Troms, fordi ubalansene i Finnmark øker belastningen på nettet lenger sør.”*

Dette underbygger et generelt behov for økt kraftproduksjon i fylket som kan bidra til å redusere underskuddet på vinteren og bidra til styrket forsyningssikkerhet generelt og i Finnmark spesielt. Dette forutsetter at det er kapasitet i eksisterende linjenett. Søker har i de enkelte saker vært i kontakt med netteier og fått bekreftet at det er ledig kapasitet i nettet.

Fylkesmannen arbeider nå med uttalelse til 6 småkraftverk i Alta, Kvalsund og Loppa kommune. I konsesjonssøknadene er det gjennomgående små mengder kraft som forventes produsert, med unntak av Korselva i Kvalsund kommune. En utbygging av Korselva vil kunne være et bra bidrag til styrket kraftoppdekning i Finnmark. Med en gjennomsnittlig årlig kraftproduksjon på 25 GWh er det opplyst at dette vil tilsvare forbruket til ca. 1250 husstander. For de øvrige ligger årlig middelproduksjon fra 8,3 til 4,0 GWh.

I forhold til samfunnssikkerhet er det viktig at kraftoppdekningen på vinteren blir bedre i og med at det er på denne årstiden vi har et betydelig underskudd.

For de fleste av de omsøkte kraftverkene vil vinterproduksjonen være beskjeden og for et par nærmest fraværende. Til sammen vil de omsøkte kraftverkene produsere 14 GWh om vinteren.

Antall GWh ved vinterproduksjon:

Korselva	6,7 GWh
Tverrfjordelva	0,9 GWh
Indre Erdal	1,6 GWh
Hamnaelva	0,7 GWh
Stjernevatn	3,1 GWh
Kjerringelva	1,0 GWh

En utbygging av kraftverkene vil samlet eller hver for seg være et positivt bidrag for å redusere kraftunderskuddet på vinteren. Det omsøkte Kjerringelva kraftverk har en begrenset vinterproduksjon produksjon sammenliknet med de andre prosjektene.

For «Forsyningssikkerhet og beredskap» anser vi likevel en utbygging som positivt.

Konklusjon

For «Flora, vegetasjon og prioriterte naturtyper» anser vi at området har liten verdi, og at utbyggingen vil ha middels til små negative konsekvenser. For «Dyre- og fugleliv» anser vi at området har middels til stor verdi, men at en utbygging vil ha små negative konsekvenser.

For «Fisk og ferskvannsfauna» anser vi at Kjerringelva har liten verdi, og tiltaket vil ha små konsekvenser. Vi antar at Kjerringelva vil nå miljømålene etter vannforskriften om minst god økologisk tilstand ved en utbygging, men kan ikke utelukke dårligere. Vi anser imidlertid at konsekvensene ved utbygging vil være akseptable, selv om god miljøtilstand ikke oppnås.

For «Landskapseffekter og inngrepsfri natur» vil tiltaket ha negative effekter, men ikke av et slikt omfang at det vil være grunnlag for å fraråde en utbygging. For «Reindrift» anser vi at en utbygging kan medføre store konsekvenser i anleggsperioden, men ikke av et slikt omfang at vi vil fraråde en utbygging.

Tiltaket vil ikke påvirke marine ressurser og verdier. Vi kan ikke se at tiltaket vil ha forurensende effekt utover noe nedslamming i anleggsperioden.

Etter en samlet vurdering anser vi fordelene ved en utbygging som større enn ulempene, og det vil ikke være grunnlag for å gå i mot en utbygging.

Dersom det gis konsesjon til utbyggingen, har Fylkesmannen følgende krav/merknader:

- Det må sikres tilstrekkelig med minstevannføring i Kjerringelva. Vi overlater til NVE å fastsette minstevannføring etter erfaring med slike saker.
- Vi forutsetter at hekkelokaliteten for den sårbare rovfuglarten ikke berøres direkte, og at man unngår anleggsarbeid i området dersom arten hekker og har unger.
- Anleggsarbeidene knyttet til inntaksdam og rørledning må foregå på høsten etter nærmere avtale med reinbeitedistriktet.
- Områder berørt av anleggsarbeid skal behandles på en slik måte at revegetering kan skje så raskt som mulig. Vegetasjonsdekket skal skrelles av og tas vare på og legges ut i rørledningstraseen før tilsåing.
- Eventuelt permanent kjørespor opp til inntaksmagasinet skal stenges av fysisk.

Med hilsen

Gunnar Kjønnøy
fylkesmann

Jostein Fløgstad
fung. miljøvernssjef

Kopi til:

Finnmarkseiendommen	post@fefo.no	
Alta kraftlag SA	Markveien 46	9509 ALTA
Alta kommune	postmottak@alta.kommune.no	
Miljødirektoratet	post@miljodir.no	
Finnmark fylkeskommune	postmottak@ffk.no	